

Hevur tú sæð nakað tjaldur í ár — hvar?

Jógvan Andreassen, skúlanæmingur:

— Ja, tað havi eg. Eg sá nokur tjaldur uppi við Marknagilsvegin í seinasta mánað, men tey eru neyvan frá í ár. Annars havi eg ikki sæð nokur tjaldur, sum eru komin nú í ár. Tey plaga jú ikki at vera her fyrr enn á Grækarismessu.

Jóan Hendrik W. Poulsen, málfrøðingur:

— Ja, eg sá ein flokk í Kirkjubø nú í vetur. Tey vóru eini 20 í tali, men tey eru helst ikki komin í ár.

Petur Olaf Mortensen, skúlanæmingur:

— Nei. Eg havi als einki tjaldur sæð í ár. Men tað er jú eisini so tíðliga á árinum enn. Men ikki tí, í fjør sá eg nokur tjaldur longu í februar.

Framhald av síðu 6

donsku myndugleikunum greitt:

1. At allar hesar byggingar eru sera neyðugar.
2. At so leingi partarnir ikki semjast um eina fasta ætlan, hendir einki.
3. At donsku myndugleikarnir bæði beinleiðis og óbeinleiðis hava lovað okkum hesar skúlnar.
4. At teir eisini skylda okkum hesar skúlar við gjøgnum 50 ár næstan einki hava gjørt við vinnuskúlnar í Føroyum.

Framhald á síðu 13

Garðurin sum forðar búskaparligum framburði við at falla

sjónarmið

Ídag:

Áge Munk, stjóri í Arbejderbevægelsens Erhvervsråd

Under heldige omstændigheder kan vi i løbet af rimelig tid få et renteniveau på 12–13% ligesom i begyndelsen af 70'erne. Vi kan få en pæn nedsættelse af vort valutaunderskud over for udlandet.

Vi kan få en betydelig afdæmpning i prisstigningerne.

Og hvordan går det så til?

Er det fordi, den borgerlige regering med så håndfast brutalitet skærer ned på de sociale ydelser og den kommunale og statslige service og investering?

Er det måske mystiske psykologiske kræfter, som udløses blot ved, at stærke mænd sætter sig til roret?

Kan det være den berømte tillid, som statsministeren påkalder i mangel af økonomiske argumenter for sin politik?

Svaret er nej!

Selv om krisetider altid er grund for av forsøge at forklare tingene med overnaturlige kræfter, må man desværre skuffe eventuelle tilhængere af de højere magter.

Det er såmænd meget enkle økonomiske mekanismer, der overfører en international udvikling til dansk økonomi.

Lad os kaste et blik tilbage til 70'erne, hvor dansk økonomi buldrede ind i en mur, der hed stigende råvarepriser og energipriser. Mens politikerne søgte at udvide køretøjet til at forcere forhindringen, blev muren yderligere forhojet og forstærket med dollarkursstigningerne og den internationale rentestigning.

Det måtte nødvendigvis skabe betydelig politisk irritation i befolkningen, at de realløns- og saktefre, man bragte, tilsyneladende ikke virkede. Renten blev ved med at sige. Betalingsbalancen ved med at udvikle sig ugunstigt. Prisstigningerne fortsatte. Fordi muren hele tiden blev højere og tykkere.

Det skabte den psykologiske baggrund for at udskifte mekanikeren med grovmeden. Man kunne da altid forsøge at pande motoren een på strømfordelereh.

Det er så, hvad den borgerlige regering er i færd med. Man ved, at det giver højere arbejdsløshed. Man ved, at det giver lavere investeringer. Man ved, at det giver store sociale skævheder.

Men se bare — det hjælper, siger finansministeren pavesolt — endda inden regeringens forslag er gennemført.

Men med fare for at gøre Henning Christophersen og følge ked af det er det ikke køretøjet, der har det bedre.

Det er ganske simpelt muren, der er begyndt at smuldre. Den amerikanske økonomiske politik er under forvandling. Den »stærke« dollarkurs — politik kombineret med højrentepolitikken — har gjort det amerikanske erhvervsliv ude af stand til at konkurrere. Det fører til stort underskud på den amerikanske handelsbalance og åbner så at sige automatisk for et dollarkursfald.

Samtidig har den amerikanske regering længe ladet renten falde. Det slår igennem i andre lande, der af hensyn til risikoen for kapitalflugt hidtil har holdt deres egen rente højere, end de brød sig om af hensyn til produktion og beskæftigelse.

De to overbygninger på den mur, som stoppede dansk økonomi op i 70'erne, er under fuld nedbrydning.

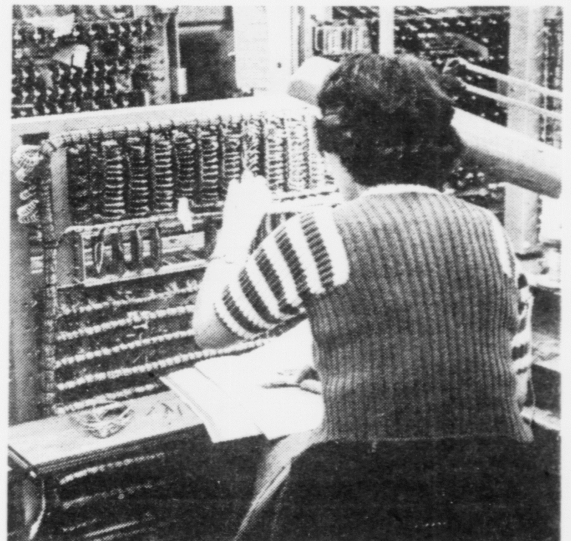
Selve fundamentet i muren — råvare- og energiprisstigningerne — er også i opløsning. Den generelle krise i industrilandene, besparelserne på energien og nye energiforløb har trukket tæppet væk under de olieproducerende landes greb om verdensøkonomien og ført til direkte fald i råvarepriserne.

Sammenfattende er det, der sker i vor omverden:

Faldende energi- og råvarepriser.

Faldende kurs på den dollar, vi betaler energien og råvarerne med, samt et fald i den internationale rente, som vi forrenter vor udenlandske gæld med.

Det er faktorer, som — afhængig af hvor store faldene bliver —

Framleidslutólini mugu okjast, men ilógurnar koma ikki út bláari luft. Taka vit stóðið undan heimamarknaðinum, minka møguleikarnir at sleppa av við framleiðsluna. Búskaparpolitikkurin hjá borgarligu stjórnini visir eina eyðkenda konservativa mynd: rentustóðið og prishækkingarnar falla — men arbeidsløysið veksur og talid av virkjum, sum lata aftur, hækkar, visir Áge Munk á sjónarmiðnum

på dramatisk vis kan forbedre dansk økonomis situation i den internationale sammenhæng.

For hver gang, den internationale rente falder med 1%, bliver rentabelastningen på vor valutabalancen mindsket med 6 mia. kr. Hvis dollarkursen falder med 10% samtidig med, at energiprisen falder med 10%, formindskes valutabelastningen med 3 mia. kr.

Kommer vor valutabalancen ind i en sådan betydelig forbedring, vil Nationalbanken have mulighed for at lade den danske indenlandske rente følge med den udenlandske ned uden risiko for valutastrømning. Derfor er et dansk renteniveau på 12–13% ikke særligt urealistisk i en rimelig nær fremtid, og det har det fortsat stigende underskud på statsbudgettet ingen indflydelse på.

Derimod kan man næppe frakende regeringens standhaftige »fastkrone« politik en vis virkning i samme retning. Det er klart, at en udbredt forventning om valutakursjusteringer hvert år på 4–6% kan fratage nogen lysten til at tage lån i udlandet, hvor renten herhjemme ikke ligger nogenlunde så meget over udlandets.

Nu sker der oven i købet det modsatte.

Den danske krone er reelt opskrevet med 5–6% siden september/oktober sidste år.

Det medvirker til at dæmpe prisstigningerne, fordi importerede varer falder i pris målt i danske kroner. Til gengæld mindsker det vor konkurrenceevne i forhold til udlandet og trækker altså den gale vej både med hensyn til beskæftigelse, produktion og valutabalancen.

Hvis en direkte løbende opskrivning af den danske krone bliver en kendsgerning, kan man meget hurtigt spise den konkurrenceforbedring op, som måtte komme med en tilbageholdende lønpolitik.

Mere positivt og mere reelt er det råvareprisfald, som er i gang.

Det er et udtryk for, at vi bliver bedre stillet end før — både med hensyn til konkurrenceevne og med hensyn til produktion og beskæftigelse.

En international udvikling med disse perspektiver ligger i kortene.

Den internationale vej frem, for danske økonomi ser bedre ud, end den har gjort længe. Spørgsmålet er, om vi kan få regeringen til at lade være med at hamre køretøjet helt i stykker.

Vi skal leve af vort produktionsresultat. Jo færre, der producerer i vid betydning, jo fattigere og mindre egnede til at udnytte de internationale muligheder bliver vi.

Vi skal udvide vort produktionsapparat, men investeringer kommer ikke ud af den blå luft. De kommer, fordi man kan afsætte. Hvis man lader den danske kronkurs flyde opad, bliver der mindre afsætning. Hvis vi slår det hjemlige marked ihjel, bliver der mindre afsætning.

Foreløbig tegner regeringens politik en typisk konservativ kurve: Renteniveau og prisstignings-takt falder — arbejdsløshed og virksomhedslukninger stiger.

Fiaskoen for internationale eksperimenter af denne type burde være advarsel nok. Socialdemokratiet har en væsentlig opgave i at klargøre det også for danske vælgere.

Forudsætningen herfor er, at vi får bragt medløbere inden for partiet, som synger med på det konservative omkvæd om statsunderskuddets katastrofale virkninger, til tavshed.

Statsunderskuddet er først og fremmest et pengepolitisk problem og dernæst et problem om de indenlandske statslans fordelingsmæssige virkninger. Det sidste er der gjort en betydelig indsats for ved pensionsbeskatningen. Det første lettes betydeligt ved den internationale udvikling og de dermed muliggjorte rentesænkninger.